

Katedra sociologie

FFUK Praha

Posudek na disertační práci

Mgr. Daniely Květenské

Analýza plánování sociálních služeb v Královehradeckém kraji

Práce je pokusem o popsání stavu plánování služeb v uvedeném kraji a také pokusem o analýzu některých významných vlivů, které zde na plánování těchto služeb působí. Cíl, který si autorka vytkla, se jí podle mého mínění podařilo naplnit. V předložené práci ukázala, že dokáže formulovat východiska zkoumání (výzkumné otázky a hypotézy), vhodně zvolit metodické postupy sloužící pak k jejich prověření, dokáže dojít k obhájitelným výsledkům a ty umí adekvátně interpretovat. V závěru práce jsou vyvozována doporučení pro krajský úřad, který může plánování sociálních služeb v obcích podpořit. I ta jsou realistická a využitelná.

Téma práce je vysoce aktuální. Sociální služby se začínají po druhé transformovat (první transformací byl vstup neziskových organizací do této oblasti po roce 1989) díky zákonu 108/2006, který sice není dokonalý, ale nastavuje systém tak, aby si všichni poskytovatelé (státní i nestátní) byli formálně rovni a aby se uživatel služeb dostal do pozice významného partnera poskytovatele služby i jejího zřizovatele. Plánování služeb je podstatným aspektem procesu této systémové změny, v níž klíčová úloha připadá krajům a obcím s rozšířenou působností.

Původním záměrem práce bylo porovnání dvou způsobů plánování sociálních služeb – sociálně demografické analýzy a komunitního plánování. Když autorka zjistila, že se v praxi oba způsoby plánování kombinují, zaměření práce rozšířila. V textu práce se dozvíme leccos jen o výhodách a nevýhodách komunitního plánování; to mohlo být doplněno posouzením výhod a nevýhod sociálně demografické analýzy. (Hlavní nevýhodou soc.-dem. analýzy je používání zastarávajících normativů a spoléhání na expertízy, výhodou je zahrnutí širších kontextů, jako je demografický vývoj, nezaměstnanost, dopravní obslužnost, systematický popis stávající sítě služeb aj.)

I když autorka studovala sociální práci, oceňuji, že se v práci zabývá faktory, jimž se tradičně věnuje sociologie a politologie. Kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu se ukázala pro práci tohoto typu jako velmi vhodná – autorka si je vědoma předností a slabin obou přístupů a udržuje je v rovnováze. I při kvalitativním šetření autorka kombinuje techniku rozhovoru s analýzou dokumentů, aby výsledky jedné z těchto metod mohly korigovat výsledky získané druhou metodou. Výběr vzorku na základě mínění expertů také pokládám za šťastnou volbu – ukazuje to překvapivě vysoká shoda mezi experty v tom, které obce v kraji pokládají za nejpokročilejší v plánování sociálních služeb, resp. za nejméně pokročilé.

Za nejpozoruhodnější pokládám zjištění, že v obcích je plánování sociálních služeb sice vysoce závislé podpoře volených reprezentantů, ale prakticky nezávislé na jejich politické příslušnosti. Přínosem je rovněž popis strategií, jimiž dokáží zainteresovaní úředníci politickou reprezentaci do plánování sociálních služeb angažovat.

Práce mohla být stručnější. Zejména úvodní kapitoly jsou až příliš obsáhlou excerpací z relevantní literatury a zákonných norem. Definování okruhu důležitých pojmů jde do šíře, která přesahuje zaměření práce. Při hodnocení některých pramenů (výrazné je to u Konopáskovy práce) autorka sice vyjadřuje nesouhlas, ale neargumentuje. Na několika místech cituje Schánělovy analýzy sítě sociálních služeb v kraji, ale ponechává bez komentáře protimluvy – z citovaných analýz údajně vyplývá, že počty lůžek v ústavních zařízeních v kraji odpovídají potřebě kraje, ale vzápětí se konstatuje, že ve velkých městech v kraji je lůžek nedostatek. To by znamenalo, že v menších městech je jich nadbytek a jsou neobsazena, což je dosti nepravděpodobné. Zde bylo namísto kritické prověření toho, jak Scháněl ke svým závěrům došel a jak vlastně situace vypadá.

V pasáži věnované standardům kvality sociálních služeb mělo být uvedeno, že se v současnosti pracuje na standardech nižší úrovně, které připravují asociace organizací, pracující se stejnou cílovou skupinou, případně pracující stejnou metodou (např. kontaktní centra pro drogově závislé, terénní služby a další). Tyto standardy budou adekvátnějším nástrojem podpory kvality než obecné standardy vydané MPSV.

Na několika místech je v textu místo citované kapitoly citována rovnou kolektivní monografie, v níž se kapitola nalézá. V práci je uvedena současná relevantní zahraniční literatura z oblasti, kterou se autorka zabývá.

Stylistika práce není vždy obratná, takže čtenář se na některých místech musí vracet, aby dobře porozuměl tomu, co chce autorka říci.

Stručnou verzi práce velmi doporučuji k publikaci v odborném tisku.

Závěr:

Autorka v předložené práci prokázala schopnost definovat problémové pole a adekvátním způsobem hledat odpověď na otázky zkoumající významné souvislosti v tomto poli. Prokázala tím schopnost samostatné vědecké práce.

15. 5. 2007

Doc. PhDr. O. Matoušek